

Міністерство освіти і науки України  
Північно-Східний науковий центр НАН України та МОН України  
Полтавський національний технічний університет  
імені Юрія Кондратюка

# Тези

68-ої наукової конференції професорів,  
викладачів, наукових працівників, аспірантів  
та студентів університету  
**Том 3**

**19 квітня – 13 травня 2016 р.**

Полтава 2016

УДК 043.2  
ББК 448лО

*Розповсюдження та тиражування без офіційного дозволу  
Полтавського національного технічного університету  
імені Юрія Кондратюка заборонено*

**Редакційна колегія:**

- Онищенко В.О. д.е.н., проф., ректор Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка
- Муравльов В.В. к.т.н., доц., в.о. проректора з науково-педагогічної та методичної роботи
- Васюта В.В. к.т.н., доц., декан факультету інформаційних та телекомунікаційних технологій і систем
- Іваницька І.О. к.х.н., доц., декан гуманітарного факультету
- Комеліна О.В. д.е.н., проф., декан факультету менеджменту і бізнесу
- Нестеренко М.П. д.т.н., проф., декан будівельного факультету
- Нижник О.В. д.т.н., с.н.с, декан електромеханічного факультету
- Павленко А.М. д.т.н., проф., декан факультету нафти і газу та природокористування
- Усенко В.Г. к.т.н., доц., декан архітектурного факультету
- Шинкаренко Р.В. к.е.н., доц., декан фінансово-економічного факультету

Тези 68-ої наукової конференції професорів, викладачів, наукових працівників, аспірантів та студентів університету. Том 3. (Полтава, 19 квітня – 13 травня 2016 р.) – Полтава: ПолтНТУ, 2016. – 335 с.

У збірнику тез висвітлені результати наукових досліджень професорів, викладачів, наукових працівників, аспірантів та студентів університету.

©Полтавський національний технічний  
університет імені Юрія Кондратюка,  
2016

сприйнятого із соціального середовища досвіду з власними особистісними ціннісними орієнтирами, своєрідна його фільтрація. У результаті деяка частина набутого знання, перетворюючись, трансформується у внутрішні регулятиви свідомості і поведінки, а дещо може бути відхиленним або залишеним без уваги.

По-третє, це об'єктивування особистістю індивідуального досвіду соціальних дій. Незалежно від наявності мети, ступеня соціальної активності та соціального положення кожний індивід виконує певні функції суб'єкта соціалізаційного впливу на оточуючих людей, на різні соціальні групи, до складу яких входить людина, суспільство в цілому.

По-четверте, це суперечливість процесу соціалізації особистості, обумовлена суперечливістю системи суб'єктно-об'єктних стосунків, що обумовлено цілісністю і суспільства, їх прагненнями до збереження відносної самостійності і незалежності. У практичній життєдіяльності ці зв'язки є певною єдністю і їх реалізація знаходить свій вираз у достатньо складному сплетінні, взаємодоповненні та взаємообумовленості.

Виходячи з вищевикладеного, можна зробити висновок про те, що розвиток, формування і виховання особистості співвідносяться між собою як загальне, особливе і одиничне, органічно взаємопов'язані і взаємообумовлені. Системоутворюючим елементом цього взаємозв'язку постає соціалізація особистості, яка є невід'ємним компонентом розвитку, формування й виховання особистості.

#### *Література*

- 1. Авер'янова Г.М. Особливості соціалізації молоді в умовах трансформації суспільства / Г.М. Авер'янова, Н.М. Дембицька, В.В. Москаленко – Київ: „ППП”, 2005. – 307 с.*
- 2. Муромцева А.В. Особливості соціалізації особистості в умовах сучасних віртуальних комунікацій / А. В. Муромцева, В. В.Муромцев // Філософські науки – 2012. – № 9. – С. 127-133.*

**УДК 81'351**

*Нарадько А.В., к.і.н., доцент  
Полтавський національний технічний  
університет імені Юрія Кондратюка*

## **УКРАЇНСЬКА ЛАТИНКА: ІСТОРІЯ ПИТАННЯ**

Проблема існування української латинки не сучасна й періодично піднімалася, викликаючи бурхливі дискусії протягом майже двохсот років. Незважаючи на свою давність, питання доцільності адаптації латиниці до українських мовних реалій та її подальшого впровадження є досить актуальними й понині.

Перші спроби використання латинки для запису української мови

зафіксовані на початку XVII ст. Це були праці польських авторів, які містили транскрибовані латинкою записи українських народних пісень. У XVII-XVIII ст. використання латинського письма для української мови було поширеним явищем для Правобережжя, зустрічаючись інколи й на Лівобережжі. Втім значна частина українців, особливо пов'язана з православними культурними осередками, вважала, що з українською мовою та культурою має бути нерозривно пов'язана кирилиця.

Першим ідеологом латиниці в Україні став Йосип Лозинський, саме його стаття «О wprowadzeniu abecadła polskiego do pismienictwa ruskiego» разом з виданою латиницею збіркою пісень та українських обрядів «Руське весілля» спричинили бурхливе невдоволення галицьких прибічників москвофільства, що згодом переросло в справжню «азбучну війну». Лозинський мав метою в такий спосіб прищепити українському народу один з атрибутів західного світу, однак у той період Галичина зазнавала тотального впливу польської культури, і такий крок лише прискорив би процес асиміляції українців. Внаслідок повальної критики ідея не отримала широкого розповсюдження, проте виявилася ґрунтом для численних міркувань і пропозицій в майбутньому [1].

1859 року спалахує друга хвиля «азбучної війни». На відміну від проекту Лозинського, майже повністю скопійованого з польської мови, в основу нового алфавіту лягає чеська мова. Своїй появі він завдячує чеському філологу і політику Йосифу Їречку. Ініціатива впровадити латинське письмо в галицьких школах була невдалою. Її супротивниками стають не лише москвофіли, а й представники інтелігенції. Ця подія була знаковою в історії українського правопису в цілому, рішенням Міністерської комісії з нього чи не вперше викидають твердий знак і ще кілька літер, водночас вона ставить хрест на темі впровадження латинки. Та й твердий знак за два роки повернеться на своє звичне місце. «Азбучна війна» згасає.

Тим часом латинська абетка знаходить своїх прихильників на сході, і одним з найвідоміших, безперечно, був Михайло Петрович Драгоманов, що в 1880 році видає «Кобзаря» Т. Шевченка, надрукованого абецадлом Лозинського. Слід зазначити, що праця Драгоманова в цій царині виявилась надзвичайно плідною. Його авторству також належать правки до тодішнього правопису, що втілилися в окремий правопис – «драгоманівку». Замість традиційної «й» учений запропонував вживати латинську: це було частиною переходу до фонемічного запису, де кожен звук позначається окремою літерою [1].

Спроби заміни кирилиці на латинкою неодноразово робилися і в Радянському Союзі. Так, в 1919 році Науковий відділ Наркомосу, за участі наркома А.В. Луначарського, висловився «...о желательности введения латинского шрифта для всех народностей, населяющих территорию Республики ... что является логическим шагом по тому пути, на который Россия уже вступила, приняв новый календарный стиль и метрическую

систему мер и весов» [2].

1927 року подану на Всеукраїнській правописній конференції пропозицію щодо ухвалення латинки як частини правопису відкидають з перевагою в один голос «проти». Реформа 1933 року вносить зміни й до кириличного правопису, намагаючись максимально зблизити його з російським (до речі, більша частина тих змін дійсні й зараз). Кількома роками пізніше починається масова кирилізація алфавітів мов малих народів СРСР, які за попереднім задумом мали бути збудовані і будувалися на основі латиниці.

Зі здобуттям Україною Незалежності питання латинки активізується знову: постають нові варіації правопису, вдосконалюються вже наявні.

На цей час не йде мова про витіснення кирилиці, але латинка має право на існування поряд з кирилицею. Вона повинна замінити недосконалий офіційний трансліт, подібно як це відбулося в Сербії, Чорногорії і т.п.

#### *Література*

1. О. Дмитрів *Українська латинка: утопія чи неминучість?* – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://airaces.narod.ru/ww1/italy/baracca.htm>. // <http://vkrajina.com/ua/movni-pytannya/ukrainska-latynka-utorija-chu-nemynuchist.html>. – Назва з екрана.

2. А. Лучников *В Раде зареєстрований законопроект о переходе в Украине на латиницу.* – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.20khvylyn.com/news/politics/news\\_4303.html](http://www.20khvylyn.com/news/politics/news_4303.html). – Назва з екрана.

**УДК: 392.98 (477)**

*Тевікова О В., к.і.н., доцент  
Полтавський національний технічний  
університет імені Юрія Кондратюка*

## **ШЛЮБНО-ПРИВАТНІ ВІДНОСИНИ В УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ ПЕРІОДУ 50 – 60-Х РОКІВ ХХ СТ.**

Демократичні процеси формування української державності й трансформації суспільної свідомості, що відбуваються сьогодні, вимагають уважного ставлення до національної історії та культури. Важливу роль у процесі розуміння витоків сучасних реалій життя відіграє аналіз радянського минулого. Неналежно дослідженими ще й досі лишаються багато аспектів тоталітарної дійсності. До них відноситься і сфера інтимних та сімейних взаємовідносин радянських українських громадян періоду 1950 – 1960-х рр. – періоду правління М.Хрущова.

Ця доба характеризується складним переплетінням традиційних духовних цінностей і традицій із новими стандартами і нормами життя, що було зумовлено ліберальними реформами нового керівництва.

Загалом шлюбно-приватні відносини українців того часу, як і їхній світогляд, зумовлювалися комуністичною ідеологією та пропагандою